

Vergaderjaar 2008–2009

29 389

Vergrijzing en het integrale ouderenbeleid

30 545

Uitvoering Wet Werk en Bijstand

Nr. 12

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 oktober 2008

Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen van 18 september (Handelingen der Kamer II, vergaderjaar 2008–2009, nr. 3, blz. 88–114) is de suggestie van de fractie van GroenLinks om de opbouw van de AOW te koppelen aan het aantal gewerkte jaren besproken. De minister-president heeft aangegeven deze suggestie in het kabinet te zullen bespreken. In deze brief zal ik ingaan op de aspecten van dit voorstel.

Daarnaast maak ik van de gelegenheid gebruik u op de hoogte te stellen van de resultaten van een mailing die door de SVB is verstuurd in het kader van de bestrijding van niet-gebruik van aanvullende bijstand door 65-plussers.

Relatie pensioenleeftijd en zware beroepen

Tijdens de beschouwingen opperde de fractie van GroenLinks het idee om de vaste leeftijdsgrens van 65 jaar los te laten, en de AOW-leeftijd te koppelen aan de arbeidsduur van bijvoorbeeld 40 jaar. Wie vroeg begint te werken, heeft eerder recht op AOW dan wie later begint of er een tijdje tussenuit gaat. Op die manier worden alle ouderen gestimuleerd naar vermogen te werken doordat rekening wordt gehouden met hun opleiding of de zwaarte van hun beroep. Het idee koppelt zodoende de arbeidsloopbaan en de pensioenleeftijd aan opleiding en zwaarte van het beroep.

Over de vraag of zware beroepen eenduidig gedefinieerd kunnen worden en of het mogelijk en zinvol is specifiek beleid te formuleren voor de pensioenleeftijd in zware beroepen, is een intensieve discussie geweest met de Kamer ten tijde van het wetsvoorstel aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling (Kamerstukken 2004–2005, 29 760). Daarbij is geconstateerd dat het niet mogelijk is een algemene definitie van slijtende beroepen te geven. Vragen die daarbij spelen zijn bijvoorbeeld: gaat het om fysiek zwaar of mentaal zwaar; hoe lang zou men dan in een dergelijk beroep gewerkt moeten hebben; en wat zou dan de leeftijdsgrens moeten zijn. En gesteld dat een functie maar tot

een bepaalde leeftijd uitgeoefend zou kunnen worden, dan kan het wel mogelijk zijn daarna in een andere functie te werken. De regering was van mening dat sociale partners door middel van scholing en het bieden van doorstroommogelijkheden moeten voorkomen dat werknemers op te jonge leeftijd afgeschreven zouden worden.

Deze constatering geldt nog steeds. Het is in het algemeen niet acceptabel dat mensen zo slijten in een beroep dat zij niet meer kunnen werken op een leeftijd dat de meeste mensen nog volop aan de slag zijn. Het is zaak een individuele loopbaanontwikkeling te plannen waardoor iedereen, bijvoorbeeld door zwaar met licht werk af te wisselen, gezond de normale pensioenleeftijd kan halen.

Koppeling arbeidsverleden

Een zuivere koppeling aan het arbeidsverleden betekent dat mensen die om welke reden dan ook tijdelijk niet werken, bijvoorbeeld omdat zij voor kinderen of zieke familieleden zorgen, geen AOW opbouwen. Dat betekent weer dat zij mogelijk een beroep moeten doen op de bijstand omdat zij onvoldoende AOW hebben opgebouwd. Indien de AOW afhankelijk wordt van het arbeidsverleden, betekent dit dat de AOW ophoudt te bestaan als garantie van een minimum inkomen.

Om dit effect te verzachten is het mogelijk bepaalde perioden gelijk te stellen met arbeid, zoals de zorg voor een kind, vrijwilligerswerk, studie, het ontvangen van een uitkering etc. Deze perioden tellen dan ook mee voor de AOW-opbouw. Een ruimere gelijkstelling betekent echter dat er (bijna) geen verschil is met het huidige opbouwstelsel.

Wanneer de AOW-opbouw afhankelijk wordt van het arbeidsverleden, betekent dit dat ook de uittredeleeftijd variabel wordt. Daarbij werd in het debat met name gedacht aan de positie van laaggeschoolden die vroeg beginnen met werken. Bekend is echter dat ook veel studenten naast hun studie een baan hebben. Dit zou in kunnen houden dat de gemiddelde uittredeleeftijd daalt, zeker als er in ruime mate sprake is van gelijkstelling van perioden zoals hiervoor omschreven. Dit staat haaks op de doelstelling van dit kabinet om langer doorwerken te stimuleren. Een daling van de uittredeleeftijd zorgt voor een verslechtering van de verhouding gepensioneerden en werkenden. Alles overziend is het niet opportuun over te gaan tot een AOW gebaseerd op het arbeidsverleden.

Effecten kortere opbouwperiode

In het debat werd de opbouwperiode gekoppeld aan het arbeidsverleden van bijvoorbeeld 40 jaar. Wanneer de AOW in een kortere periode wordt opgebouwd zal enerzijds het aantal mensen met een gekorte AOW afnemen. De koppeling aan het arbeidsverleden zal anderzijds tot een toename van het aantal mensen met een onvolledige AOW leiden. De kortere opbouwperiode betekent ook dat wanneer een aantal jaren AOW-opbouw gemist wordt, het effect hiervan op de hoogte van de AOW groter is (omdat per jaar dan 2,5% wordt opgebouwd en nu 2%). De koppeling van de AOW-opbouw aan het aantal gewerkte jaren in combinatie met een korter aantal opbouwjaren zal er naar verwachting toe leiden dat de problematiek van onvolledige AOW zal toenemen. Voor de volledigheid verwijs ik naar de brief aan uw Kamer over onvolledige AOW van 4 juli jl.

Tot slot is er een relatie met de premieafdracht. Wanneer de premieafdracht wordt gekoppeld aan een kortere opbouwperiode, betekent dat dat de premie navenant hoger zal moeten worden vastgesteld.

Resultaten mailing WWB 65+

Op mijn verzoek heeft de SVB op 1 februari 2008 een mailing gestuurd aan potentiële WWB-gerechtigde 65-plussers. In totaal zijn bijna 27 000 personen aangeschreven, die op basis van bekende inkomensgegevens mogelijk recht zouden kunnen hebben op aanvullende bijstand. Dit heeft voor een kleine 1000 personen geleid tot de toekenning van het recht op aanvullende bijstand. Dat komt neer op 3,6 procent van degenen die zijn aangeschreven.

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
A. Aboutaleb